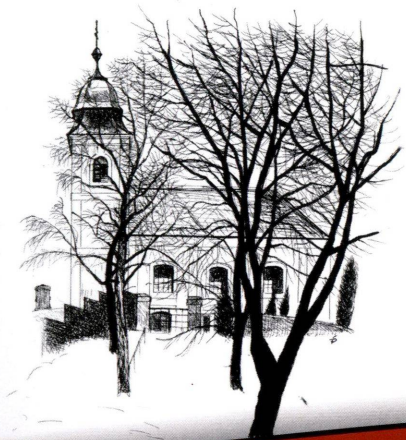

800 let

obce

AORKY

1205 - 2005

800 let
obce
HORKY

1205 - 2005

800 let Horek

Jen málo obcí se může pochlubit historií tak dávnou, jako mají Horky. Na nevelkou obec jsou to dějiny nejen dlouhé, ale i bohaté. Dokazují to kroniky, archivy a další otisky dávných staletí. Jsme za takovou historii rádi a jsme na ni pyšní.

Rozhodnutí oslavit letos na Horkách výročí, ustavit jejich narozeniny, ale není důsledkem časů minulých. Naopak. To hlavně, co letos oslavujeme, je horecká současnost.

Máme radost z toho, že můžeme na Horkách bydlet, že jsme součástí společenství právě téhle obce, že našimi sousedy jsou Horečtí a že Horky jsou, přes svých 800 let, obec pořád mladá.

Děkujeme všem, kteří na Horkách žijí a žili, kteří jim pomáhají a pomáhali, a hlavně všem, kteří je mají rádi. Doufáme, že na oslavy našeho výročí budete mít pěkné vzpomínky.

Obec Horky se nachází 7 km jihovýchodně od Čáslavi v otevřené zemědělsky využívané krajině. Plochá krajina v okolí Čáslavi je nazývána Čáslavská kotlina; představuje úzký výběžek polabské nížiny, který na jihovýchodě a jihozápadě pozvolna přechází v pahorkatě Posázaví a Českomoravskou vrchovinu, zatímco na severovýchodě je ohraničen srázem Železných hor. Kostel sv. Václava stojí na táhlém, nicméně z dálky patrném pahorku, který svou nadmořskou výškou mírně přesahuje 300 m. Tento vrch představuje jeden z prvních výběžků Českomoravské vrchoviny.

Dnešní obec se rozrostla na planině jižně od kostela a její zástavba je převážně novodobá. Rozvoj obce podpořila výstavba hlavní železniční tratě v 80. letech 19. století (zastávka na Horkách byla na trati zbudována roku 1911). Ze starší venkovské zástavby není zachováno mnoho. Udivuje absence klasických zemědělských usedlostí. Částečně je dochován hospodářský dvůr Karlov, které stojí při železniční trati, zaujme zejména starobylá barokní sýpka uprostřed dvora.

Okolní kraj byl odedávna poznamenán lidskou činností. Byl osídlen prakticky nepřetržitě od mladší doby kamenné, představoval však spíše okraj osídlení, které se koncentrovalo v souvislém pásu okolo Labe. Střediskem osídlení byla takřka od počátku naší historie Čáslav. Předchůdcem středověkého města bylo již od 8. století hradiště, které se později stalo významným správním centrem. V raném středověku se zde křížilo několik důležitých cest. Z jedné strany přicházela od cesty od Malína, která dále pokračovala na Kolín, Český Brod a Prahu. Tato cesta se zde dělila do několika směrů. Od Čáslavi vedla cesta trstěnická na Heřmanův Městec, Chrudim, Poličku a dále na Olomouc a Brno. Druhou cestou byla cesta haberská, poblíž které ležely i Horky. Vedla přes Jeníkov, Habry, Brod, Štoky do Jihlavy. Její variantou byla cesta libická ve směru na Chotěboř a Žďár nad Sázavou.

Neudivuje tedy, že první zmínka o osadě Horky je velmi stará. Pochází z roku 1268, kdy je na Horkách připomínán plebán (farář). Tato zmínka dokládá i budovu kostela; tehdejší venkovské fary byly nazývány plebanie. Při opravě průčelí kostela v roce 2001 byl prováděn průzkum průčelí v místech, kdy byly sejmuty starší omítky. Tento průzkum doložil, že dnešní barokní kostel v sobě obsahuje zbytky románské stavby, připomínané k roku 1268. Je přitom pravděpodobné, že kostel v tu dobu stál již nějaký čas; podobné kostely se v okolí stavěly do počátku 13. století a spíše před rokem 1200.

Tomuto velmi starému původu obce nasvědčuje i popsáný charakter obce, bez návsi a klasických venkovských usedlostí. Obecně se soudí, že nejstarší středověké vesnice u nás se skládaly z roztroušených dvorců. Pokud byl v takové obci kostel, zaujal obvykle nejvyšší místo a zemědělské dvorce byly nepravidelně rozesety kolem něj. Síť osídlení byla pak ve 13. a 14. století doplňována o nově zakládaná města a vesnice. Stejně jako nově založená města, i vesnice zakládané v této době měly pravidelnější rozvrh. Dobře si to uvědomíme, srovnáme-li plán Horek s plánem sousedních Potěh. Velké usedlosti jsou tam pravidelně rozestaveny kolem velké obdélné návsi; v jednom z jejich krajů stojí kostel. Prostor návsi dnes nevnímáme jako jeden celek, protože přibližně do jeho středu byla postavena škola.

Kostel na Horkách stojí na návrší a původní obec se v raném středověku rozkládala někde pod ním. Nemůžeme o ní mnoho říci. Archeologické průzkumy zaniklých vesnic, kterých se u nás celá řada, nebo vesnic zanikajících v souvislosti s těžbou uhlí v severních Čechách, však naznačují, že rozmístění zástavby se po staletí příliš neměnilo. Můžeme si tedy představovat, že obec nebyla o mnoho jiná, než ukazuje její nejstarší plán, který pochází z roku 1838 a je nazýván „plán stabilního katastru“.

Horecký kostel má tedy velmi starý původ a náleží k nejstarší vrstvě našich památek. Nedochoval se však ve své původní podobě. Během své historie přišel o farní funkci a několikrát zpustnul tak, že musel být opraven takřka od základů. Části románské stavby však byly zapojeny do mladších přestaveb a staly se tak organickou součástí památky.

Síť klášterů byla obohacována v neobyčejně plodném 13. století. V těsné blízkosti Horek vznikla roku 1242 komenda Řádu německých rytířů v Drobovicích.

Rozlišení románských kostelů je do značné míry obtížné, protože žádná stavba se nedochovala v původní podobě. Jejich rozeznání vyžaduje schopnost pozorování a zkušenost, nebo alespoň zájem. Horecký kostel je příkladem stavby, která se dochovala pouze částečně. Její románské stáří nerozlišili ani odborníci, kteří psali Soupis uměleckých památek Čech; zde je kostel popsán jako barokní novostavba z roku 1753. Přitom ale několik znaků pro starobylý původ kostela dost jednoznačně svědčí, zvláště dáme-li je do souvislosti s první písemnou zmínkou o obci. Je to především poloha kostela na návrší a dále jeho půdorys s úzkou lodí a štíhlou věží, předstupující před západní průčelí. Dost typická je i návaznost pozdějšího presbytáře ke zdivu lodi. Presbytář kostela je totiž v obvyklých případech užší, než jeho loď. Kostel je v místě rozhraní lodi a presbytáře, které uvnitř většinou vyznačuje tzv. vítězný oblouk, typickým způsobem zúžen; odborným jazykem mluvíme o „odsazení“ presbytáře. Pokud toto „odsazení“ chybí, nezřídka to upozorňuje na složitý vývoj stavby. Téměř charakteristický je takový detail u románských kostelů, které byly později rozšířeny. Může zaujmout skutečnost, že byl přednostně rozšiřován prostor pro kněze, nikoliv prostor pro lid.

Stručná historie obce Horky u Čáslavi

Horky jsou dnes v podstatě nezemědělská obec, která se velmi rozrostla po vybudování hlavního železničního tahu v 80. letech 19. století. Na plánu stabilního katastru z roku 1838 vidíme kromě kostela hospodářský dvůr a několik usedlostí, volně rozmístěných podél komunikací. Kostel byl (a dodnes je) obklopen hřbitovem; okolo tohoto areálu je na plánu z roku 1838 značen lom; pravděpodobně šlo o těžbu hlíny pro potřeby zdejší cihelny.

Nejstarší zmínka o obci pochází z roku 1268, kdy je uváděn horecký plebán. Podle okolností je pravděpodobné, že Horky představovaly drobné šlechtické zboží. Taková drobná zboží pak v následujících staletích existovala vedle rozsáhlých šlechtických dominií a nikdy zcela nevymizela, přestože existovaly tendence ke zcelování šlechtických

majetků. Na Čáslavsku existovala od počátku 13. století prakticky po celý středověk dvě významná panství, a to panství chlumecké (centrem byl hrad Chlum nedaleko Zbýšova, dnes zachovaný jako skromná zřícenina) a panství lichnické, resp. později žlebské.

Osada Horky byla ve 14. století dokonce majetkově rozdělena na dvě části. Část s kostelem patřila ve 14. a 15. století k panství Chlum a v 16. století k panství Žleby, druhou část vlastnil roku 1391 čáslavský měšťan Ondřej Spitter. Další majitelé vystavěli tvrz, která je poprvé připomínána roku 1454, kdy spolu s dvorem a několika poddanskými usedlostmi náležela Janu Horynovi z Honbic a jeho sestře Kateřině. Ve 2. polovině 15. století je jako majitel připomínán Petr Vrbka z Vrbice a po něm jeho syn Jakub Vrbka, zmiňovaný ještě roku 1515. Roku 1532 prodal Michal z Vrbice tvrz a dvůr Horky u Čáslavi městu Čáslavi. Od té doby tvrz nebyla udržována a zpusťla. Dnes nelze ani určit, kde stála.

Během slabé vlády králů Vladislava a Ludvíka Jagellonského rostla moc a síla šlechty, která rozšiřovala svůj majetek na úkor drobných zemanů. Vedle šlechty se významnými pozemkovými vlastníky stávala i královská města. Do majetku města Čáslavi se v té době dostalo rozsáhlé území v jeho okolí. Třebaže po odboji proti císaři Ferdinandovi v roce 1547 město zasáhly císařské konfiskace, již krátce na to svůj majetek doplnilo do původního stavu a dokonce i rozšířilo. Toto bohatství zůstalo městu až do pobělohorských konfiskací.

Čáslav držela Horky až do roku 1623. Pobělohorské konfiskace znamenaly rozsáhlé přesuny majetků. Na nich profitovalo několik rodů, ale často pouze krátkodobě. Známý je příběh císařského generalissima Albrechta z Valdštejna, který promyšleným skupováním uvolněných majetků vytvářel rozsáhlé panství s centrem v Jičíně. Ohromující růst jeho majetku zároveň ale vyvolával nevoli i obavy. Strmá kariéra Albrechta z Valdštejna skončila 25. února roku 1634, kdy byl na příkaz císaře zavražděn v Chebu.

Méně známé ale je, že spolu s ním byl v Chebu zavražděn také Adam Erdmann Trčka z Lípy. Trčkové byl další rod, který nevídaným způsobem zbohatnul v pobělohorské době. Byli to právě Trčkové z Lípy, kteří tehdy získali tupadelské panství a rozsáhlé statky města Čáslavi (mimo jiné). Roku 1629 svůj majetek na čáslavsku rozšířili o žlebské panství; vše ale bylo zkonfiskováno v roce 1634.

Po „Bílé hoře“ se Horky staly součástí tupadelského panství, jež mezitím nabylo na významu. Roku 1634 získal toto panství, které tehdy již zahrnovalo 12 vesnic s řadou hospodářských dvorů, císařův oblíbenec, generál hrabě Arnošt de Suis. Finančně byl zřejmě zabezpečen velmi dobře, protože ještě za třicetileté války postavil v Tupadlech raně barokní zámek a kromě toho začal velkorysým způsobem opravovat a rozšiřovat kostel v Potěhách; jeho věž vybavil střílnovými okénky. Tupadelské panství pak získal jeho syn Arnošt Ferdinand.

Jakým způsobem přežil třicetiletou válku horecký kostel nevíme. Pobělohorská doba je čas ohromného náboženského zvratu; okolí Čáslavi bylo jako větší část země protestantské (utrakvistické). Úředně přikázaná rekatolizace byla zprvu formální a nedostatečně zajištěná. Farní síť získala rozsáhlé trhliny, které se zacelovaly pomalu. Duchovní

správa horeckého kostela i kostelů v okolí byla prováděna z Čáslavi, a to až do roku 1676, kdy byla obnovena fara v Potěhách. Horecký kostel zůstal filiální a bohoslužby se zde konaly sporadicky.

Roku 1739 koupila tupadelské panství Kateřina Aueršperková, rozená ze Schönfeldu, dědička žlebského panství. Horky se tak staly součástí žlebského panství a byly jí až do roku 1948. Aueršperkové byli lepšími patrony kostela, než jejich předchůdci. Hned po rozšíření panství provedli krátce po roce 1750 barokní přestavbu kostela, který byl pravděpodobně stavebně značně sešlý. Ve stejné době zahájili i barokní přestavbu žlebského zámku.

Auersperkové byli velmi dobří hospodáři, díky čemuž si během 19. století, v době, kdy šlechta ztrácela svoji společenskou prestiž, mohli dovolit velkorysé stavební podniky, jakými bezpochyby byla romantická přestavba žlebského zámku nebo neogotická přestavba a rozšíření barokního zámku ve Filipově. Základním článkem jejich podnikání byly hospodářské dvory. Starší dvory byly postupně přestavovány a rozšiřovány podle potřeb moderní zemědělské a částečně i průmyslové výroby.

K auersperskému panství náležel i horecký dvůr Karlov, dnes nevyužívaný a částečně zřícený, přesto chráněný jako kulturní památka. Zlatou dobou výstavby hospodářských dvorů byl čas po třicetileté válce, kdy se rozsáhlé plochy úrodné půdy vyprázdnily a bylo potřeba zajistit jejich obdělávání. Původ některých dvorů je ale ještě starší. Nejstarší stavbou horeckého dvora je raně barokní sýpka na jižní straně, která byla postavena zřejmě kolem roku 1700. Má charakteristická úzká sýpková okna v kamenných ostěních s mřížemi. Charakteristická je i sedlová střecha, po stranách ukončená štíty ve tvaru polovalby. Další stavby dvora stojí po jeho severní a západní straně; jejich výstavba souvisí s další vlnou auersperské stavební aktivity, někdy ve 20. letech 19. století. Tyto stavby sloužily jako chlévy a stáje a původně měly střídmy klasicistní dekor. Dnes jsou zpusťlé a chybějí jim typické sedlové střechy. Ještě mladší původ má objekt na východní straně dvora, zachovaný dnes jen jako zřícenina. Sloužil jako stodola a vzniknul někdy v 60. letech 19. století. V té době obnovili Aueršperkové stavební aktivitu; pro tyto stavby byla charakteristická neogotická výzdoba průčelí.

Stavební historie kostela sv. Václava a popis nálezů při opravě

Kostel v Horkách, nyní zasvěcený sv. Václavu, se nachází na mírném, nicméně zdálky patrném návrší, jímž Čáslavská kotlina pozvolna přechází v Českomoravskou vrchovinu. Dosavadní literatura považovala kostel za barokní novostavbu postavenou před rokem 1753, snad na místě původního románského kostela, jež je k r. 1268 připomínán jako farní. Další zprávy o farním kostele jsou z r. 1358, kdy byl zasvěcen Narození Panny Marie; pod tímto zasvěcením je uváděn ještě r. 1618. Roku 1702 je zmiňován jako velmi zpusťlý, bez zařízení a dlouho neopravovaný.

Půdorys kostela ale napovídá, že kostel má starší, než barokní původ. Pro značné stáří stavby svědčila úzká loď, na níž navazuje na západě štíhlá věž, stejně jako charakter pozdějšího presbytáře, který na loď navazuje bez odsazení; pro románský původ dále

svědčila poloha kostela. Oprava větší části jeho fasády proběhla v roce 2001 a vcelku se podařilo provést dokumentaci nálezů. Na ní pak v následujícím roce navázala oprava průčelí věže, kde bohužel průzkum neproběhnul. Kostel měl relativně novou tvrdou omítku, snad až ze 70. let 20. století, na mnoha místech již ovšem poškozenou. Při opravě byly její rozsáhlé části sejmuty. Jednalo se o místa na severním a jižním průčelí lodi a prakticky celý presbytář se sakristií.

Kostel má věž před západním průčelím a úzkou obdélnou loď, jež bez odsazení přechází ve čtvercový presbytář se zkosenými rohy. Šířka lodi je zhruba 7,3 m, délka lodi a presbytáře cca 17 m. Na severu je připojena obdélná sakristie, opět se zkosenými rohy. Zdivo věže, presbytáře a lodi kostela je silné zhruba 1 m, na jihu lodi je o něco širší díky přízdívce. Výška současné lodi a presbytáře kostela je cca 7,3 m. Na severním i jižním průčelí kostela jsou tři okenní otvory se šambránami barokního charakteru, na jižním průčelí je pod levým z nich vstup orámovaný barokním portálem. Věž nemá žádné okenní otvory až na velké okna na všech čtyřech stranách zvonového patra, které je oproti zbytku věže vyzděno z cihel.

Při průzkumech bylo potvrzeno, že velké části zdiva kostela pocházejí skutečně z barokní přestavby, nicméně jsou zde druhotně použité kvádríky. Jejich materiálem je především velmi tvrdá žula s většími černými zrny turmalinu vyskytující se na Čáslavsku v tzv. přibyslavickém pásmu. Nejbližší naleziště je asi 3 km jižně od kostela, v okolí Tisé skály u Bratčic. Tento materiál pro románské kvádríkové zdivo překvapuje; v okolí by se jistě našel měkčí a snadněji opracovatelný kámen. Žulové kvádríky jsou opracované pouze hrubě, zdivo je kombinované s úseky z drobných úlomků zřejmě místního materiálu, některého druhu ruly, s příměsí cihel. Občas se objevují i kvádríky z měkčího šedozeleného kamene jemné struktury, místy vrstevnatého, zřejmě opuky. Při průzkumu bylo však také potvrzeno, že určité úseky zdiva jsou původní románské. Velká část severní zdi lodi kostela, až po sakristii, je zachována z této stavební etapy. Zdivo z kamenných kvádrů je kladeno do řad, najít lze zazděné otvory po trámech původního dřevěného lešení. Jednotlivé řady mají různou výšku, někdy relativně malou, okolo 15 cm, většinou kolem 30 cm. Zbytky středověké povrchové úpravy nebyly nalezeny. Pro nerovnosti kvádrů je zdivo na některých místech klínováno úzkými a drobnými úlomky kamene, tzv. šibry. Kolem širokých barokních oken jsou rozsáhlé plochy vyzděné z cihel.

Snad ještě zajímavější nálezy byly učiněny na jižním průčelí lodi, i když plocha zachovaného románského zdiva je zde menší. V dolní partii zdiva vzdálené 8,3 m od jihozápadního nároží lodi, zhruba pod středním oknem, bylo nalezeno původní ukončení románské lodi. Z počátku byly patrné pouze přízdívky, tzv. plenty, v dolní části z plochých drobnějších kamenů, výše z cihel, v horní části navíc naplocho kladených. Po sejmutí plenty byl odhalen nevelký úsek nároží románské stavby. Zdivo směrem dolů dost výrazně ustupuje dovnitř. Úsek je vyzděn z ne zcela opracovaných kvádrů, nároží je armováno přesnými kvádry z šedozelené opuky(?). Na kvádrech jsou zbytky zřejmě raně středověké, slabé vrstvy jemné omítky s ryskami v místech styku kvádrů. To v zásadě odpovídá nálezům z okolních románských staveb, např. na kostele sv. Jaku-

ba Většího v Jakubu u Kutné Hory a na kostele sv. Martina v místě zaniklé vsi Stusyně u Ronova nad Doubravou (okres Chrudim). Byly opatřeny bílým a červeným nátěrem. Červený nátěr byl nalezen pouze poblíž nároží, a tak se zdá, že někdy v pozdějším období měla průčelí kostela bílou barvu s červeně odlišenými nárožími. Románské zdivo se dále jistotně nachází při jihozápadním nároží lodi.

Na zmíněných partiích románského zdiva se nepodařilo nalézt žádné stopy po původních otvorech. V barokním zdivu jižní stěny lodi byl však mezi dvěma okny nalevo, v úrovni asi 1 m nad jejich parapety, nalezen opracovaný kamenný článek, nejspíše z ostění románského portálu. Je zaoblený a může pocházet z kruhové archivoly portálu. Na hladký okrajový pás navazuje v příčném řezu se zaoblující pás s tordováním (s výzdobou připomínající šroubovici). Materiálem je šedozelená opuka(?) shodná s tou, že které je vyzděno románské nároží. Lze se tedy domnívat, že prvek patří původnímu portálu kostela, třebaže tordování se často vyskytuje i v pozdní gotice (je zde na místě zmínit portál výše zmíněné pozdně gotické věže kostela ve 4 km vzdálené Okřesanči). Prvek opět obsahuje zbytky bílého a červeného nátěru.

Asi 0,6 m vpravo od popisovaného románského nároží, zhruba pod středním oknem jižní strany lodi, byla po odstranění omítek patrná výrazná spára jdoucí do výšky asi 1,4 m. Zdivo mezi nárožím a spárou zcela souvisí s plentou, která přikrývala románské zdivo; nelze tedy vyloučit, že apsida vybíhala od lodi jen s malým odsazením a její náběh je pod plentou zachován. Při průzkumu průčelí tato plenta nebyla odkrývána. Vpravo od spáry pokračuje barokní zdivo výše popsaného charakteru.

Bohužel se při opravě nepodařilo provést dokumentaci zdiva věže. Uvnitř je kamenné zdivo patrné až ve třetím podlaží. Má barokní charakter, prakticky shodný se zdivem presbytáře a sakristie, pro jejichž barokní původ svědčí i jejich půdorysný tvar. Zdivo 1. patra věže je přikryté slabou vrstvou omítky, přes níž lze odhadnout, že se podobá spíše baroknímu zdivu o patro výše, než románskému zdivu z kvádríků. Přesto půdorysný rozměr věže, který si dobře uvědomíme v jejím interiéru, svědčí pro románský původ věže. Je pravděpodobné, že kvádríkové zdivo je zachováno alespoň v úrovni přízemí. Věž se do lodi v patře i v přízemí otvírá poměrně širokými, půlkruhově ukončenými otvory. Ty mohou mít dosti starý původ, nic bližšího o nich ale nelze říci bez průzkumu zdiva v jejich okolí.

Původní kostel měl tedy lehce podélnou loď dlouhou zhruba 8,3 m. Jednalo se o drobnou stavbu, jejíž rozměry se přibližně shodují i s jinými románskými stavbami zachovanými v blízkém okolí (např. kostelík sv. Michala zapojený do gotického děkanského kostela sv. Petra a Pavla v Čáslavi). Na západě měl kostel věž a lze předpokládat presbytář ve tvaru půlkruhové apsidy - její základy by jistě odhalil archeologický výzkum pod podlahou východní části lodi a presbytáře kostela. Zřejmě šlo o kostel tribunový, o dispozičním schématu tribuny však nelze nic určitého říci. Portál kostela zřejmě musel být na jižní stěně lodi a pravděpodobně je z něho zachován původní tesaň kamenný článek. Kostely tohoto půdorysu se v okolí vyskytují zhruba od druhé čtvrtiny 12. století po následujících zhruba sto let. Lze tedy předpokládat, že první zmínka o kostelu z roku 1268 se váže ke stavbě, která na místě již delší čas stála.

Od první poloviny 13. století nastupují v okolí kostely s širší lodí a pravouhlým presbytářem, např. kostel ve zmíněné Okřesanči.

Ve zdivu vlevo od zachovaného románského nároží byl nalezen zazděný vodorovný trám. Evidentně šlo o překlad otvoru, z něhož bylo při průzkumu zachyceno právě cihelné ostění špalety. Trám byl zachycen v délce cca 130 cm, zazdívka otvoru je z drobnějších kamenů kladených do hliněné malty. Zdá se, že šlo o niku, jejíž parapet mohl ležet cca 70 cm nad terénem (úroveň podlahy v lodi je cca o dalších 20 cm níže). Na spodním líci trámu byl zachycen bílý nátěr, stejně jako na omítce špalety otvoru. Hloubka otvoru je minimálně 55 cm; i dle vnitřní situace se zdá být pravděpodobné, že spíše než o otvor skrz celou šířku zdiva šlo o niku. Jednoznačně nešlo o vstup do kostela, který by v nějaké době nahradil románský portál. Spíše se lze klonit k názoru, že zde stál nějaký boční prostor kostela s tím, že trám byl součástí překladu jeho výklenku, eventuelně vstupu do něj z lodi. Zdá se být jisté, že původní portál se nenacházel na tomto místě – nevysoko nad trámem už pokračuje zdivo románského charakteru.

Můžeme odhadovat, že románský kostel byl tedy rozšířen o jižní přístavbu, snad předsíní, čemuž odpovídá i situace zachycená u základů při výkopu pro drenážní kanál kolem kostela – v nevelké vzdálenosti od levého ostění barokního portálu vybíhala zeď kolmá ke zdivu lodi. Snad jde o pozůstatek nějaké stavební úpravy ze 16. nebo 17. století, což je období, o němž máme jen minimum zpráv. Tuto úpravu jen ztěžujeme zařadit do souvislosti. Spíše předpokládáme, že filiální kostel v nevelké osadě, kde se bohoslužby sloužily jen občas, nebyl výrazněji stavebně upravován a až do barokní přestavby si zhruba zachoval románskou podobu, s apsidou na východě. Dobou, kdy větší stavební akce nelze očekávat, je zejména 17. století. Z roku 1702 pochází zmínka o kostele pustém a dlouhob neopravovaném. Prakticky jediným prvkem kostela, který s raně novověkým obdobím můžeme spojit, je zvon, nesoucí letopočet 1552.

Rozsáhlou barokní přestavbu kostela provedli Aueršperkové po roce 1750, krátce po převzetí panství. Tehdy byla loď prodloužena k východu a vystavěn nový presbytář, který od lodi není oddělen vítězným obloukem. K severní stěně kostela byla přistavěna sakristie, opatřená trámovým záklopovým stropem, pravděpodobně dosud zachovaným. Došlo též k výraznější úpravě věže a do současné podoby byla upravena průčelí stavby. Podélné stěny lodi a presbytáře kostela jsou otevřeny širokými barokními okny. V západní části lodi byla zřízena hudební kruchta, rovněž dosud dochovaná. Současně byl nově vybaven interiér kostela. Z pozdně barokního uměleckého vybavení interiéru kostela je pravděpodobně zachována jen část, zejména hlavní oltář a kazatelna po severním boku lodi, přístupná otvorem ze sousední sakristie.

Zdá se, že problémy s údržbou kostela trvaly i v dalších obdobích. Špatný stavební stav je výslovně zmiňován v protokolu z roku 1824. Snad krátce poté proběhla další přestavba kostela, při níž byl v podstatě upraven do současné podoby. Z této doby pochází hambalkový krov současné střechy nad lodí a presbytářem. Hambalky vynášejí tesařská konstrukce nazývaná stojatá stolice. Je možné, že až v této době bylo vyzděno zvonové patro věže a osazena konstrukce střechy nad ním. Zdivo posledního patra věže je oproti spodním podlažím užší a je vyzděné z cihel.

Další stavební úpravy kostela měly již pouze údržbový charakter. Předchozí popis má připomenout, do jaké míry v sobě mají stavební památky zapsanou svoji historii. Při rozsáhlejších opravách bývá příležitost, tyto stopy odhalit a pokusit se rekonstruovat historii památky, přestože chybějí archivní zprávy. Památky samy představují určitou zprávu o své historii, a nikoliv pouze o historii své, ale i o historii obce, jíž sloužily. Proto je potřebné, abychom opravovali památky citlivým způsobem a stopy historie zachovali i pro případného budoucího zájemce.

Popis kostela sv. Václava na Horkách

Filiální kostel sv. Václava stojí na nevysokém, nicméně zdaleka patrném návrší a je obklopen hřbitovem, ohrazeným kamennou zdí. Na západní straně má věž, vystupující celým svým objemem z půdorysu stavby. Báň věže nemá lucernu. V polovině výšky je rozdělena římsou. Presbytář plynule navazuje na loď kostela a má na východě okosená nároží. Na severní straně presbytáře je přistavěná sakristie, rovněž s okosenými nárožími. Sedlová střecha kostela je na východě ukončena valbou; v ní je dost výrazný vikýř ve tvaru volského oka. Rovněž stříška nad sakristií je vepředu ukončená valbou.

Vnější kostel má jednoduchou pozdně barokní úpravu. Podélné stěny jsou proložené širokými okny se segmentovými záklenky a se sešikmenými vnitřními špaletami. Průčelí ukončuje jednoduchá fabionová hlavní římsa. Plochy lodi a presbytáře jsou členěny lesénovým rámem. Kolem oken jsou šabrány pozdně barokního tvaru. Vstup je rámován plochým portálem s jednoduchou nadpražní výplní. Nachází se pod levým oknem jižní strany lodi. Věž je ukončena vysokou bání a její spodní patra jsou bez oken; okna má pouze nejvyšší, zvonové patro. Členění průčelí věže je obdobné, jako u lodi. Jednoduchý rastr vytvářejí lezénové rámy v kombinaci s plochými mezipatrovými římsami. Okna zvonového patra jsou lemována jednoduchými šambránami s klenáky nad vrcholy záklenků.

Současná barevnost kostela ve světle a tmavě okrové byla při poslední opravě volena spíše z estetických důvodů. Protože nebyly zachovány starší omítky, chyběly stopy po původní barevnosti, podle které by se správně nové barevné pojetí mělo řídit.

Vnitřek kostela má jednoduchý charakter. Presbytář není nijak oddělen – chybí vítězný oblouk. Nad západní stranou lodi je hudební kruchta, přístupná z 1. patra věže otvorem s obloukovým záklenkem. Pod kruchtou se zhruba ve středu délky západní stěny nachází půlkruhově ukončený vstup do věže. Jednotlivá podlaží věže jsou přístupná po dřevěných žebříkových schodech. Sakristie je přístupná pravouhlým jednoduchým otvorem z presbytáře – chybí obvyklý vstup do sakristie zvenku. Vedle něj je ve zdivu nika v půlkruhově ukončením a podobná je i v protilehlé stěně. V kostele zaujme cihelná dlažba podlahy. Jinak působí interiér kostela po několikerém vykradení velmi střídme, až stroze.

Pravouhlým otvorem, v němž dnes nejsou dveře, vstoupíme do prostoru sakristie. Zaujme zde stejně jako v lodi cihelná dlažba. Prvkem zachovaným z původní výstavby

z poloviny 18. století je trámový záklopový strop. Z rohu sakristie nastupujeme po dřevěném schodišti na kazatelnu, orientovanou do lodi kostela. Žebříkové schody působí starobyle a rovněž mohou být součástí barokního stavebního vybavení.

Hudební kruchta je barokní, současná s výstavbou kostela v polovině 18. století. Má charakteristický prolamovaný půdorysný tvar. Parapet kruchty, sokl a madlo jsou římsovitě profilovány. Výplně parapetu jsou z prken, vyřezávaných do tvaru balustrů. Z lodi kostela působí zábradlí rustikálně, ale z kruchty si můžeme prohlédnout některé pěkné detaily dobové řemeslné práce. Varhany na kruchtě chybí.

Dřevěná rokoková kazatelna, zavěšená na severní straně lodi a přístupná ze sakristie, pochází z poloviny 18. století. Dřevo je novodobě polychromované, polychromie ploch imituje mramor a ozdobné prvky jsou vyzlacený. Horní stříška kazatelny (baldachýn) je provizorně uložena v sakristii.

Hlavní oltář je kromě menzy (podstavce) dřevěný. Novodobá polychromie imituje mramor v hnědé barvě, ornamentika je zlacená. Oltář s tabulovým retábem je rokokový, pravděpodobně z poloviny 18. století. Zděná menza má dnes omítaný povrch, ale původně zřejmě také měla dřevěný plášť. Svatostánek, tj. skříňka pro uložení hostií, na oltáři chybí.

Ve středu tabulového retáblu oltáře je novodobý obraz sv. Václava, který zakryl prostor po ukradení předchozího obrazu. Po stranách retáblu jsou v dolní části protějškové barokní sochy světců. Sochy jsou dřevěné, vzadu vydlabané. Nemají původní polychromii. Vlevo stojí sv. Jan Nepomucký, socha světce napravo, s monstrancí a s oslíkem u nohou snad představuje sv. Aloise z Gonsagy - atribuce není zcela jistá.

Nad obrazem sv. Václava vidíme v nástavci oltáře sochu chlapce Ježíše se zemskou koulí v levé ruce, na papršcitém pozadí. Po stranách sochy bylo původně pět andílčích hlaviček, které podle všeho byly ukradeny. Na vnějších stranách oltářního nástavce jsou na zalomené římsě retáblu dvě sochy sedících světců, vlevo sv. Josef a na protější straně sv. Barbora. Obě sochy mají poněkud výraznou novou barevnou úpravu.

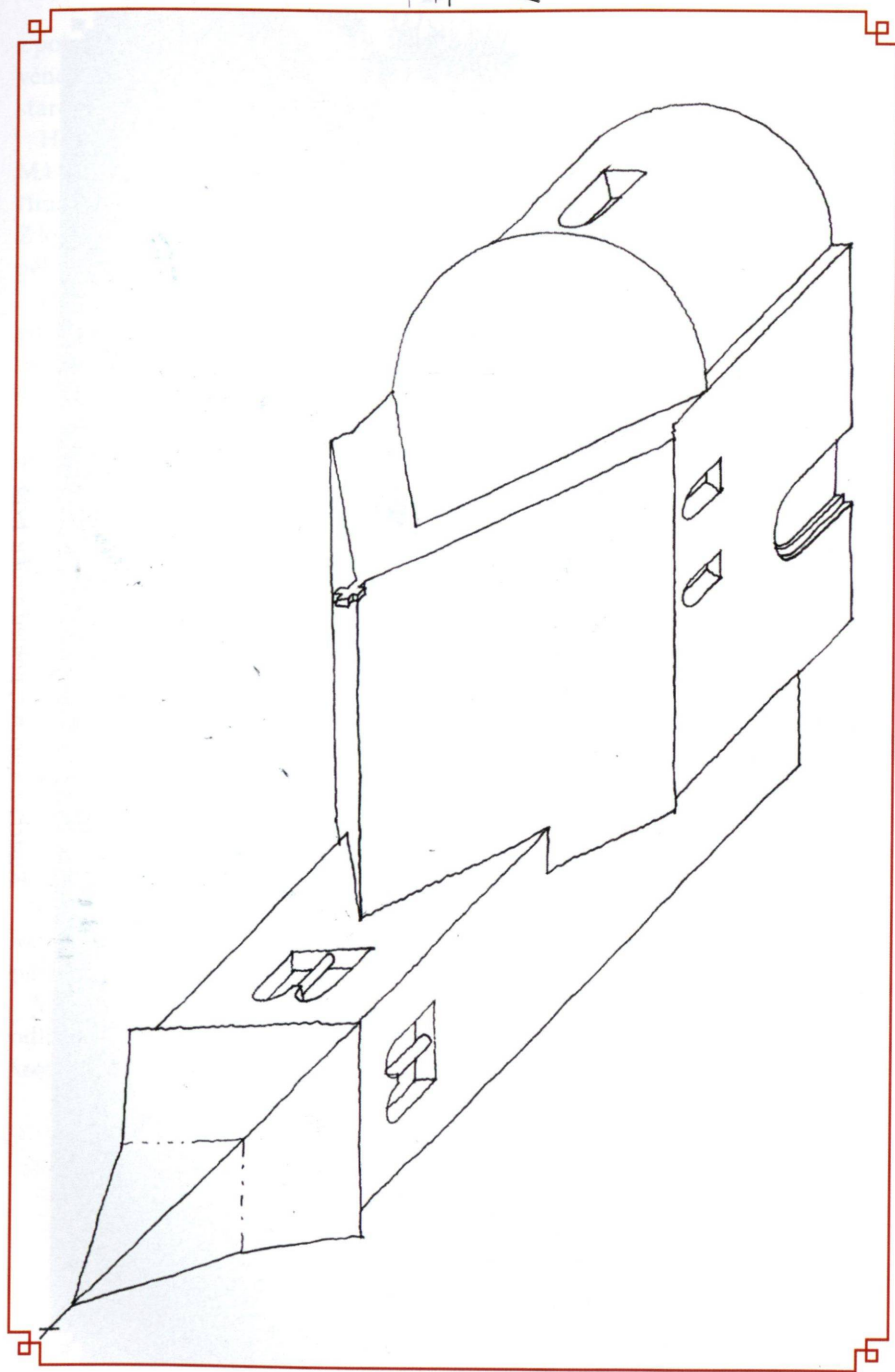
Z uměleckého vybavení kostela zbývá již pouze krucifix, který visí na jižní stěně lodi. U paty Krista je letopočet 1897, tělo Krista však může být řezbou ještě mladšího původu.

V kostelní lodi je osazeno pět dřevěných lavic, které se od sebe tvarem i výzdobou odlišují. Podle všeho jde o méně náročné truhlářské výrobky z doby barokní přestavby kostela.

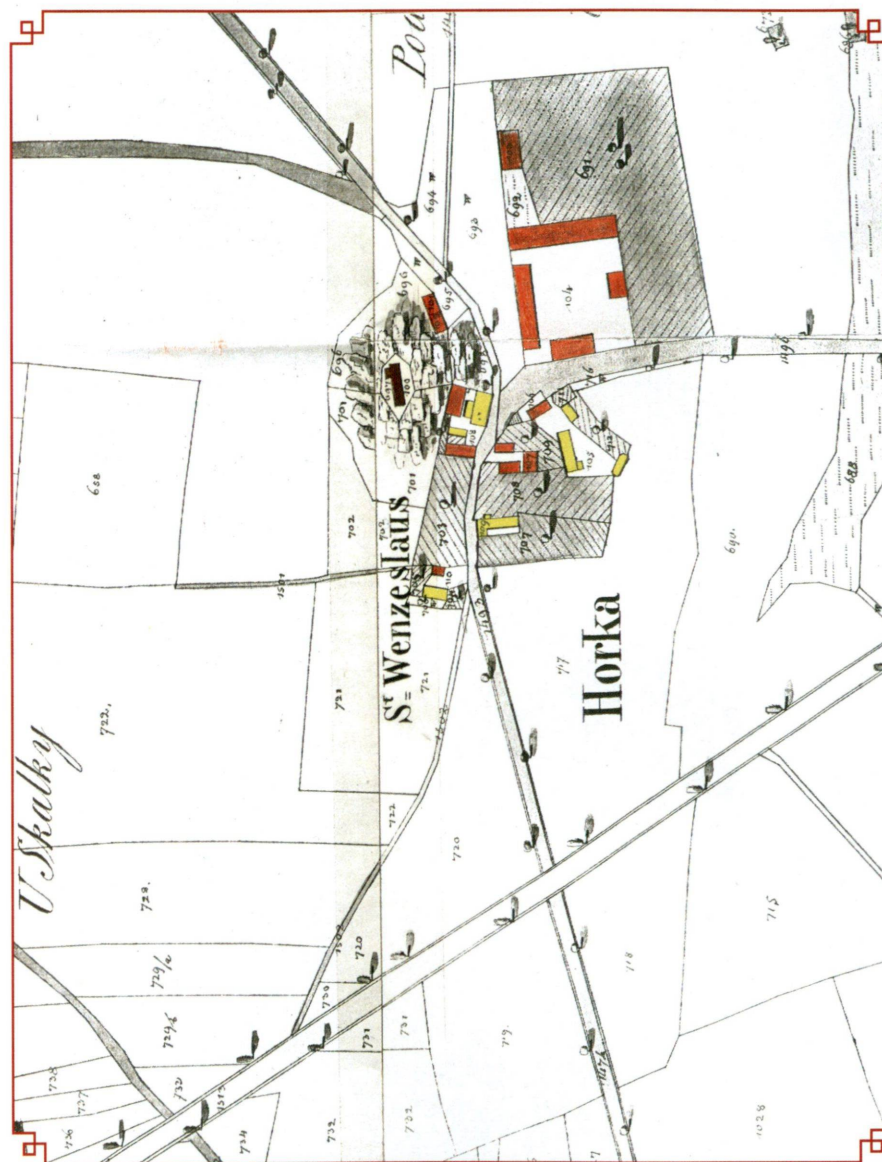

KOSTAL NA HORKÁCH

Kostel sv. Václava, pohled z roku 1912

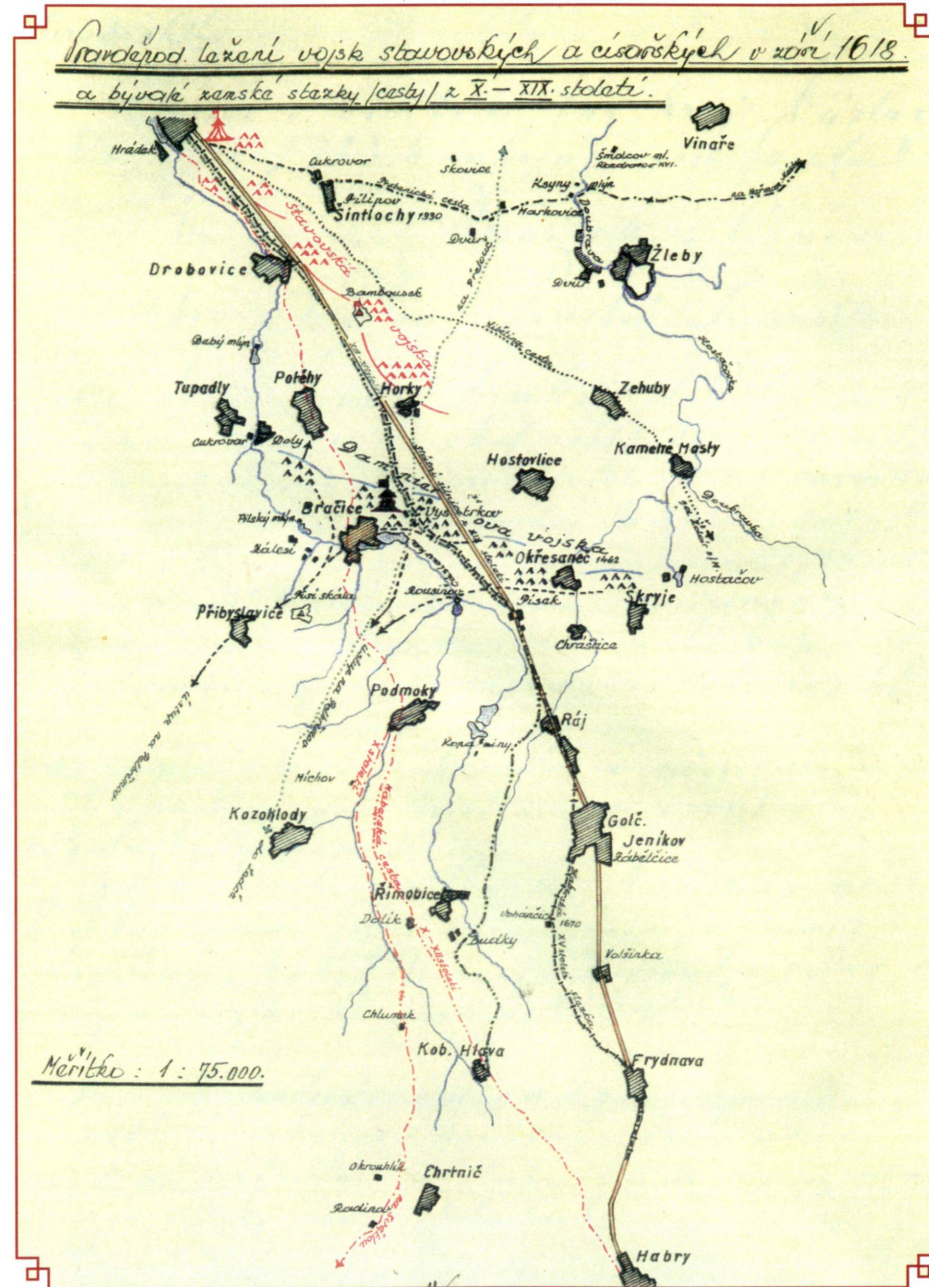
Horky, pokus o rekonstrukci románského kostela

Horky, plán stabiálního katastru obce z r. 1838

Skalka, 1. polovina 20. století

Pravděpodobné ležení vojsk stavovských a císařských v září 1618
a bývalé zemské stezky z X. XIX. století

Horky, interiér kostela sv. Václava

Svěcení zvonu 18. ledna 2004

Letecký pohled

Horky a dějiny

Historie Horek je zpracována ve stati o horeckém kostelu. Následující kalendárium přijmete jako doplnění a připomenutí zajímavých událostí, které byly významné pro celou zemi a Horky jich byly účastny:

- 1356 – Císař Karel IV. dal klášteru v Drobovicích hrdelní právo. Popravu oběšením se od té doby konaly na Bambousku, kterému se říkalo šibeniční vrch.
- 1415 – Pan Lidhěr z Horek spolupodepisuje a přidává pečeť na stížní list proti upálení Mistra Jana Husa do Kostnice.
- 1421 – Po porážce u Chotěboře (3. února) se 4. února na Horkách vzdalo vojsku císaře Zikmunda mnoho husitů. Mincmistr Mikeš Divůček jich na místě nechal upálit více než 40, celkově bylo na Horkách, v Chotěboři a v Lochách u Časlavi upáleno dohromady více než 700 husitů. Zbylí byli zaživa naházeni do kutnohorských šachet.
- 1532 – Na Horkách se připomíná krčma a rybníky.
- 1618 – V okolí Horek došlo k jednomu z prvních bojových střetů třicetileté války. Císařské vojsko v síle asi 10 000 mužů, vedené Francouzem Jindřichem Dampierem a posilněné lidmi knížete Albrechta Nizozemského se položilo u Bratčic (jejich obyvatelstvo se rozuteklo), zatímco stavovské vojsko pod vedením Jindřicha Matyáše Thurna a hrabat z Felsu, Mansfeldu a Hohenlohe rozbilo tábor na Bambousku u Horek. Obě vojska se opevnila příkopy a náspy a od 10. do 16. září se vzájemně ostřelovala ztěžkých kusů a napadala v drobných šarvátkách. Ztráty císařských byly větší a vázlo jim zásobování, takže byl Dampier dne 16. září nucen ustoupit k Pelhřimovu. Horky i s kostelem lehly (stejně jako Potěhy, Bratčice a Žaky) během bojů popelem.
- 1754 – Staví se nová císařská erární silnice, přeložená od Potěh a Bratčic. Na Horkách vzniká „formanka“ – zájezdní hospoda a nastávají jí zlaté časy.
- 1869 – Šestého prosince je otevřena železniční trať Kolín – Golčův Jeníkov.
- 1872 – Toho roku byla prý tak příznivá zima, že ještě 15. prosince kvetl na poli koukol.
- 1875 – Zima byla naopak tak krutá, že od listopadu až do února nemohla kvůli množství sněhu jezdit ani dráha.
- 1884 – V okolí Horek řádila spála a neštovice.

- 1886** – Protože v zemi nastala cukrovarnická krize (velká úroda cukrovky a pád cen), začaly se na okolních polích pěstovat průmyslové a obchodní plodiny jako len, kmín a čekanka. Naši předkové si uměli poradit.
- 1910** – Množství lidí pozorovalo v květnu průlet Halleyovy komety Sluneční soustavou. (Byla to skvělá záminka, jak někoho vytáhnout po setmění na pole za vsí.)
- 1911** – Na Horkách byla slavnostně otevřena železniční zastávka, pro budoucí rozvoj obce to znamenalo velmi mnoho.
- 1914** – Začala první světová válka. Obyvatelstvo v jejím důsledku velmi strádalo, ceny základních potravin se každý rok více než zdvojnásobovaly. Stál-li metrák brambor v roce 1915 osm korun, v roce 1918 už to bylo osmdesát.
- 1918** – Poslední válečný rok a rok bídy. Muži byli na frontě (rukovali už i 18ti letí), nedostatek pracovních sil částečně nahrazovali váleční zajatci.
- 1919** – Skvělý rok pro školáky. Kvůli nedostatku topiva se neučilo od listopadu do února a kvůli žnám se prázdniny prodloužily až do 16. září. Konala se sbírka na zlatý poklad republiky, vynesla několik stříbrných úlomků a mincí a jednu zlatou náušnici.
- 1920** – Konaly se první volby do poslanecké sněmovny a senátu nové republiky. Na Horkách vyhráli socialisté.
- 1921** – Proběhl odvod branců. Kronikář zachytil, že „...podle předválečného zvyku se opíjejí, domů přicházejí v kymácejících se řadách s hulákáním a zpěvem za doprovodu harmoniky.“
- 1923** – Nastalo takové přemnožení chroustů a housenek, že byla za jejich ničení vy-psána odměna.
- 1924** – Při převozu řepy z Horek se utrhly dva vagóny a hnaly se ohromnou rychlostí k Čáslavi. Jeden vagón se podařilo vykolejit, druhý se srazil s vlakem. Bohužel při srážce zemřel topič.
- 1927** – Václav Kutílek otevřel na Horkách u železniční stanice restauraci. Nebylo to jednoduché, protože pozemek pod ní byl dvakrát vyvlastněn a o jejím bytí a nebytí rozhodoval soud až v Brně.
- 1929** – V zimě bylo až –40 stupňů Celsia, léto zase provázela ohromná vedra a 4. července přišla smršť, která brala střechy, lámala stromy a převracela vozy. Pestrý rok.

- 1931** – Při tréninku na závod 1000 Mil Československých havaroval u obce Ing. Mucha. Později zemřel v nemocnici v Čáslavi.
- 1933** – Přemnožily se myši.
- 1945** – Na Horkách zastřeleno 5 občanů ustupující německou armádou.
- 1947** – Provedení elektrifikace obce.
- 1949** – Konfiskace statku Ing. Vaňourka a zřízení státního statku.
- 1953** – Založeno místní JZD.
- 1957** – Založení Tělovýchovné jednoty.
- 1960** – Místní JZD sloučeno s JZD Potěhy.
- 1967** – Požár v objektu JZD.
- 1977** – Další požár v objektu JZD.
- 1990** – Místní referendum a osamostatnění obce.

Horky dnes

(rozhovor se starostou ing. Janem Veselkou)

Pane starosto, proč se vlastně Horky v roce 1990 odtrhly od Potěh?

Revoluční změny z konce roku 1989 se zákonitě odrazily i na venkově. Horky byly dlouho součástí Potěh jako střediskové obce, jejich občané ale vyjádřili v referendu vůli se osamostatnit. Rada Okresního národního výboru v Kutné Hoře proto rozhodla o rozdělení. Stejně to udělaly i Drobovice a Bratčice. K touze odtrhnout se přispívalo to, že středisková obec částečně přehlížela potřeby jednotlivých vsí a záleželo jí především na vlastním rozvoji. Osamostatnění Horek byl dlouhodobý proces, který začal vytvářením samostatného obecního úřadu a dovršil se vytvořením vlastního katastrálního území.

Co všechno se na Horkách za těch samostatných 15 let změnilo?

Myslím, že docela dost. Mezi lety 1990 a 2005 se podařilo například vybudovat vodovod, postavit nové veřejné osvětlení, rekonstruovat elektrické sítě a uložit veškeré kabely do země, vystavět místní rozhlas, provést I. přestavbu Obecního úřadu, provést generální opravu kostela sv. Václava (střecha, omítky, vnitřní úpravy), opravit hřbi-

tovní zeď, instalovat nový zvon, který byl odlit v německém Passau, upravit pomník automobilového závodníka ing. Muchy a jeho okolí, vybudovat plynovod, vydláždít nové chodníky (na křižovatce a u nádraží), provést přístavbu Obecního úřadu, vytvořit předpoklady pro bytovou výstavbu vybudováním inženýrských sítí.

Obec organizuje i společenský život. Každým rokem pořádáme výlety pro dospělé a děti na různá místa v ČR, letos se uskuteční už 4. ročník turnaje v kopané mladších žáků o Pohár obce Horky, obec výrazně podporuje činnost místní Tělovýchovné jednoty, a také tradiční maškarní průvod obcí. Letos jsme také uspořádali první obecní ples a chceme v této nové tradici pokračovat. Pro děti pořádáme opékání vuřtů, oslavy Dětského dne, organizují se oslavy výročí ukončení II. světové války, připomíná se výročí zastřelení místních obyvatel koncem II. světové války. Každých výročních 5 let končíme oslavy ohňostrojem. Pro občany vydáváme Zpravodaj obce, který všechny zdarma informuje o nejdůležitějších událostech. Letos začaly také kurzy rehabilitačního cvičení a aerobiku. Snažíme se co nejlépe využívat nově postavený sál.

I přes tyto úspěchy však zůstává mnoho problémů k řešení. Největším je vybudování kanalizace odpadních vod. Snad se ho podaří vyřešit v rámci svazku obcí. Stálým problémem zůstává třídění a likvidace odpadů. Hodně prostoru zůstává ještě v oblasti společenského života. Měli bychom více využívat možností výpočetní techniky a připojení k Internetu, zahájit besedy s různými představiteli regionu v nejrůznějších oblastech, rozšířit možnosti sportovního vyžití mládeže (šachy, stolní tenis), soustavně vytvářet podmínky pro pocit společenství a sounáležitosti.

Jaká obec Horky vlastně jsou? Jak byste je charakterizoval? Je to ves ve srovnání s jinými, malá, velká, bohatá, chudá, úspěšná, neúspěšná?

Přestože nejsem rodák, pocházím z moravského Slovácka, považuji obec Horky za vlastní. Patří mezi vsi pěkné, středně veliké a relativně bohaté. Bohatá je zejména na místní občany. V obci se umí lidé bavit a v případě potřeby i pomáhat. Svědčí o tom účast na brigádách při úklidu obce, a také dobrovolná práce členů TJ Slovan Horky například při sběru starého železa, úklidu hřiště apod.

Jsou Horky něčím zajímavé? Mají něco, co okolní vsi nemají?

Zajímavou mají Horky hlavně historii, patří mezi nejstarší obce. Okolní vsi také nemají železnici. Zajímavý je i rozvoj obce, který probíhal v etapách. Velká část Horek byla vybudována až po I., a poté po II. světové válce.

Nemají Horky problém se stárnutím obyvatel? Jak ho řeší? Jaké jsou nejlepší důvody pro to, aby se lidé rozhodli na Horkách bydlet, stěhovat se sem, a naopak neodcházet do města?

Problém se stárnutím obyvatel reálně existuje. Obec se ho snaží řešit zejména podporou výstavby nových rodinných domků (v současné době se jich staví 10). Podporujeme výstavbu každého rodinného domku nevratnou půjčkou ve výši 100 tis. Kč. Zpracovává se i studie pro výstavbu další.

Velkou výhodou bydlení na Horkách je fakt, že obec má železniční i autobusovou zastávku a vzdálenost do Čáslavi je malá. Určitým problémem je nedostatek pracovních příležitostí. Nezaměstnanost je vysoká. Proto se intenzivně pracuje na využití průmyslové zóny. Záměrem je postavit menší výrobní, která by zaměstnávala kolem 30 – 50 občanů. Realizace takového plánu je ale velmi dlouhodobá.

Jaké jsou vztahy s okolními obcemi?

Velmi dobrá spolupráce funguje v rámci Dobrovolného svazku obcí „Rozvoj venkova“, ve kterém je zapojeno celkem 9 obcí (Adamov, Bratčice, Drobovice, Horky, Hostovlice, Okřesaneč, Potěhy, Schořov a Tupadly). Hlavním úkolem DSO je vybudování kanalizace a čistírny odpadních vod. Máme zpracovanou projektovou dokumentaci, ale investiční akce je zatím zbrzděna neschválením dotace na tuto finančně velmi náročnou akci (117 mil. Kč).

Dobré vztahy máme i s městem Čáslav, s nímž konzultujeme řadu problémů. Podporujeme i činnost čáslavské nemocnice každoročně částkou 20 tis. Kč a jsme zapojeni do financování zubařské pohotovosti.

Starostujete Horkám rád?

Na to je jednoduchá odpověď – ANO.

Památná místa v okolí Horek

Tři události z okolí Horek přiměly v posledních sto letech naše předky k tomu, aby je uložili do paměti obce zbudováním pomníku. Kolem obce jsou tak přinejmenším tři místa určená k zastavení a ke vzpomínce:

1) Pomníček Josefa Havelky

Ve čtvrtek 23. ledna roku 1902 postřelili na Dalekách myslivci knížete Františka z Auerspergu mladého rolníka Josefa Havelku z Potěh. Havelka si spolu s dalšími sousedy vyšel daný večer na zajíce (dle svědectví svých spolulovců jen do obecního revíru, který sousedil s revírem knížecím). Myslivci Kořínek, Drábek a Auerswald, kteří lícili na pytláky, narazili na skupinu lovců kolem půlnoci a začali střílet. Josefa Havelku na útěku postřelili do zad a později ještě jednou z větší blízkosti do ruky. Havelka po několika dnech svým zraněním v čáslavské nemocnici podlehl.

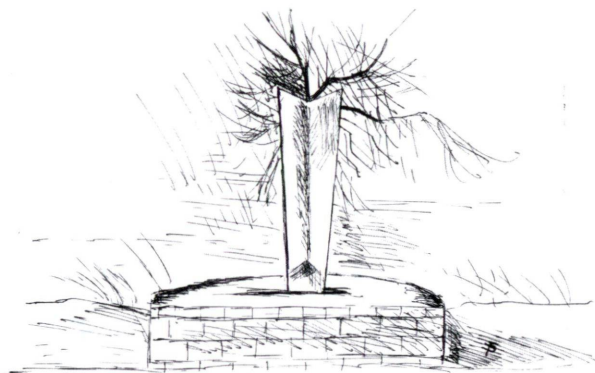
Celý okres byl činem knížecích myslivců zděšen, viníci byli okamžitě zatčeni, poslanec říšského sně-

mu Bedřich Pacák dokonce kvůli případu interpeloval ministerského předsedu Koerbera a ministra justice Spens-Bodena.

2) Pomník inženýra Muchy

Ing. Petr Mucha (*1902) byl zasloužilým členem Autoklubu Republiky Československé, mj. zvítězil v I. ročníku prestižního závodu 1000 mil československých. Při tréninku na tentýž závod roku 1934 sjel 6. června u Horek ze silnice, přerazil telefonní sloup a vážně se zranil. Byl převezen do nemocnice v Čáslavi a dle vyprávění si ještě nechal k posteli postavit zrcadlo, aby z okna viděl na závod, který projížděl přes Čáslav. Dne 24. června 1934 v důsledku svých zranění zemřel. O rok později mu byl na místě havárie postaven pomník.

3) Pomník padlých

Na konci druhé světové války, 5. května 1945, zahynuli na Horkách pod kulkami okupačních vojsk někteří obyvatelé Horek a okolních obcí. Tragický den si vyžádal pět životů. Jména mrtvých připomíná pomník: Josef Štěpánek (72 let), Ladislav Pipek (28 let), Jindřich Charvát (22 let), Karel Michálek (21 let) a Jindřich Ronovský (19 let).

Význační obyvatelé Horek

Dva muži, kteří žili na Horkách, si dopisovali s nejslavnějšími osobnostmi své doby a české historie vůbec.

1) Lidhěř z Horek

Pana Lidhěře zmiňuje Hus mezi nejvěrnějšími přáteli v úplně posledním dopisu do Čech, který napsal v předvečer smrti 5. července 1415. Jeho znění přetiskujeme z knihy Listy dvou Janů, ELK, Praha 1949

PŘÁTELŮM V ČECHÁCH

List český

U Kostniční, v žaláři u Bosáků, 5. července 1415

Bóh s vámi, a rač vám dáti odplatu věčnú, že ste mi mnoho dobrého činili. Ještě pro mě, ač snad mrtvého na těle, panu Janovi, věrnému a statečnému rytíři a mému dobrému dobrodějci, nedajte škodnu býti, prosímť pro Pána Boha, milý pane Petře mincmejštre a paní Anno! Také prosím, aby dobře živi byli a Boha poslouchali, jakož ste slýchali. Králové, mé milostivé panie, děkujte ote mne všeho dobrého, jež jest mi činila. Čeledi své pozdravte, i jiných věrných přátelův, jichž nelze jest popsati. Prosím také všech, aby za mě Pána Boha prosili, u jehož svaté milosti skoře se shledány s jeho svatú pomocí. Amen, Psán list v čakanie odsúzenie na smrt v žaláři v okovách, jež ufám, trpím pro Boží zákon. Pro Pána Boha, nedajte hubiti dobrých kněží.

Mistr Hus, v naději slúha Boží.

Pane Henrichu Leffl, buď dobře živ s svú manželkú, a děkujť z dobrodějstvie; Bóh buď tvá odplata!

Věrný příteli, pane Lidheři s paní Margretú s panem Škopkem, s Mikeskú i s jinými: daj vám Pán Bóh věčnú odplatu za práci, i za jiné dobroděnství, které ste měli se mnú!

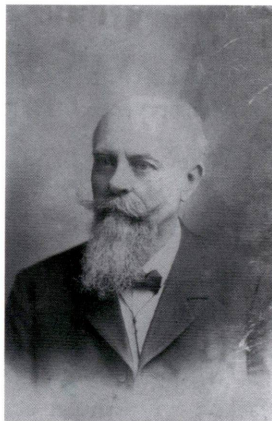
Věrný a milý mistře Křišťane, buď Pán Bóh s tebú!

Mistře Martínku, učedlníče, pomni co sem tě věrně učil!

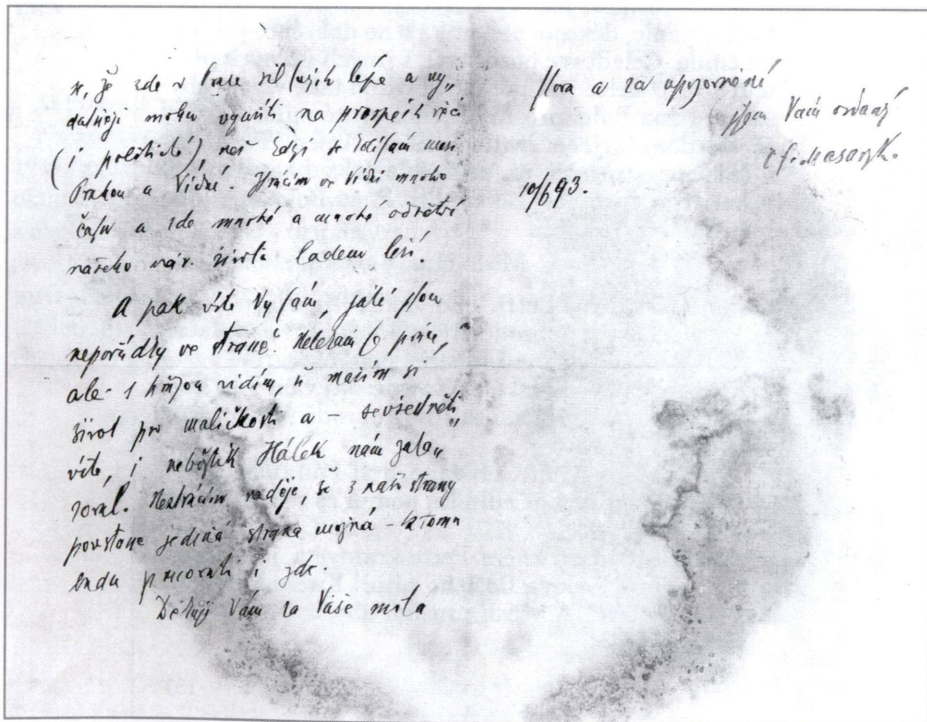
Mistře Mikuláši, kněže Petře králové a jiní mistři a kněžie, buďte slova Božieho pilni! Kněže Havlíku, kaž slovo Božie! A všech prosím, aby byli ustavični u Božie pravdě.

2) Josef Horák

Poslanec Zemského sněmu v Praze, statkář a člen vedení Hypoteční banky a mj. také předseda potěžského hasičského a ochotnického spolku Josef Horák

si v roce 1893 psal s Tomášem G. Masarykem. Takto vypadá faksimile originálního Masarykova dopisu:

Horky se vyznačovaly bohatým spolkovým životem. V obci fungoval spolek ochotníků, zahrádkářů, občané Horek se také angažovali u ochotníků či hasičů potěžských.

Spolkem, který na Horkách funguje dodnes, je Tělovýchovná jednota Slovan Horky. Založena byla v roce 1957, kdy vznikla hned tři družstva: fotbalu, odbíjené a ledního hokeje. Odbíjená a hokej se na Horkách udržely jen několik sezón, fotbal se tu hraje dodnes. Tělovýchovná jednota nezajišťuje v obci pouze sport, ale i jiné společenské akce. V květnu každoročně pořádala kácení máje, v červnu dětský den, v září pouťovou zábavu a koncem masopustu tradiční maškarní průvod po vsi, zakončený tančením veselící v místním hostinci.

Následují důležitá data z dějin TJ Slovanu Horky:

- 1960 – Vznikl fotbalový tým žáků.
- 1965 – Mužstvo v kopané postoupilo do okresního přeboru, kde se udrželo dva roky. Bylo založeno družstvo dorostenců.
- 1969 (a 1973) – TJ uspořádala turnaj, který na paměť tragicky zahynulého hráče nazvala „Memoriál Gustava Bodyho“.
- 1972 – Mužstvo dospělých opět postoupilo do okresního přeboru a za rok z něj sestoupilo zpět do třetí třídy.
- 1974 – Žáci vyhráli okresní soutěž Kutnohorska a zúčastnili se kvalifikace o krajskou soutěž v Sendražicích. V utkání s vítězi kolínského a benešovského okresu horečtí žáci zvítězili, do kraje však z finančních důvodů nepostoupili.
- 1979 – Mužstvo dospělých opět postoupilo do okresního přeboru.
- 1987 – Ke 30. výročí založení TJ Slovan se konal turnaj, který vyhrálo domácí mužstvo před mužstvy z Tupadel, Hostovic a Míčova.
- 1990 – Družstvo dorostu vyhrálo okresní přebor a postoupilo do krajské soutěže. Ta byla velmi náročná (Mladá Boleslav, Nymburk, Mnichovo Hradiště, Kolín, Český Brod) a dorostenci po roce sestoupili zpět do okresního přeboru.
- 1991 – Družstvo žáků bylo zrušeno.
- 1992 – Konal se turnaj ke 35. výročí založení TJ Slovan. Vyhrálo ho domácí mužstvo před mužstvy ze Žlebů, Potěh a Tupadel.
- 1993 – Vzniklo „Družstvo B“ dospělých.
- 1995 – Tým dorostenců zanikl.
- 1997 – Družstvo dospělých sestoupilo z okresního přeboru do třetí ligy po sedmnácti letech. Konal se turnaj ke 40. výročí založení TJ Slovan. Vyhrálo ho mužstvo z Tupadel, před mužstvem z Hostovic, domácími a mužstvem z Bratčic.
- 2000 – „Družstvo B“ zaniklo.
- 2002 – Byl uspořádán turnaj ke 45. výročí založení TJ Slovan Horky. Vyhrálo ho domácí mužstvo před mužstvy z Okrouhlic, Hostovic a Bratčic. Od roku 2002 se také pravidelně koná pro mladší žáky turnaj „O pohár obce Horky“, který dotuje obec.
- 2005 – Byl založen oddíl základní a rekreační tělovýchovy, ve kterém zatím pravidelně cvičí ženy rehabilitační a nápravný tělocvik a mladší ženy aerobik. Ke cvičení slouží přístavba obecního úřadu.

Zemědělské obchodní družstvo Potěhy
285 63 Tupadly

Zemědělská výroba

Rehabilitační zařízení

vodo - elektro léčba, magnetoterapie, masáže, sauna

Autodoprava

dopravní a nákladní práce

Tel.: 327 371 402-3, fax: 327 371 407
e-mail: info@zod-potehy.cz

KOLONIÁL
„U VESELŮ“

Veselá Milada

Horky 111

286 01 Čáslav

IČO: 497 93 951

DIČ: 039-535913069

Tel.: 327 371 333

- PAPÍRNICTVÍ -
ŠTAINEROVÁ NATAŠA

J. Mahena 339

286 01 Čáslav

Tel.: 327 312 336

KADEŘNICTVÍ
BROŽOVÁ J.

Potěhy

(areál mateřské školy)

Tel.: 327 371 254

ZÁMEČNICTVÍ
CHÁMA JOSEF

Horky 117

Tel.: 327 371 328

MASO
DRŮBEŽ
UZENINY

s.r.o.

Chrudimská 1703

286 01 Čáslav

Tel.: 327 313 449

ANTI KVARIÁT
ANTI KVA

Jiřina Vrbová

prodej - výkup

Horky

Tel. obchod: 327 371 089

Tel. privat: 327 316 574

Mobil: 723 922 424

Poděkování

Organizátoři oslav a editoři sborníku chtějí poděkovat: panu Zdeňku Benešovi a panu Zbyňkovi Samkovi za poutavé vyprávění o historii obce, Městskému muzeu Čáslav za zapůjčení materiálů. Poděkování náleží také Ing. Karlu Kibicovi za vypracování pojednání o místním kostele a historii obce a Ing. Wagnerovi za poskytnuté podklady. Ze všech těchto zdrojů sborník zpracoval Mgr. Štefan Švec.